

УДК 340.111.5 + 336.143 + 347.156

О. В. Глущенко,д. е. н., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Харківський національний університет імені В. Н. КаразінаORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-5856-3373>**Т. В. Стеценко,**к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Харківський національний університет імені В. Н. КаразінаORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3836-4785>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.2.19

РОЗВИТОК ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

O. Hlushchenko,

Doctor of Economic Sciences, Head of the Department of Finance,
Banking and Insurance, V. N. Karazin Kharkiv National University

T. Stetsenko,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Finances, Banking, and Insurance, V. N. Karazin Kharkiv National University

DEVELOPING GENDER BUDGETING IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

У статті на теоретичному рівні встановлено взаємозв'язок між етапами бюджетного процесу та гендерною відповідальністю, розроблено дорожню карту (Road Map) гендерного бюджетування. Запропонована дорожня карта гендерного бюджетування робить рівнозначними бюджетний та гендерний процеси. Розробка дорожньої карти гендерного бюджетування як єдиної сукупності взаємопов'язаних правил та процедур, що дають змогу здійснити фінансування гендерно-чутливих проектів та досягнути заплановані результати.

Значення запропонованої розробки полягає у рівноправному поєднанні фінансових та гендерних компонент, виступання їх у ланцюг послідовних кроків, що дозволяють досягти мети фінансування гендерно-чутливого проекту та проконтролювати як гендерну так і фінансову компоненти.

Удосконалено методичних підхід до технології гендерного бюджетування, що дозволяє перейти від мультидисциплінарної розпорошеності до синергетичного ефекту, який підсилить науково-практичний результат процесу гендерного бюджетування в Україні.

The study, based on the content analysis of Ukrainian and foreign publications on gender budgeting, classified the works of Ukrainian scientists and found that the topic of gender budgeting is gaining popularity and scientific dissemination among young authors who are carriers of the values of European integration. The scientific research of mature scientists is a driver of change in the minds of not only young people but also the whole society.

It has been established that all domestic scientific developments lack one thing — the analysis of specific cases from the Ukrainian experience: from gender analysis, through open dialogue with the community, justification of gender-sensitive projects, preparation of budget requests, receipt of funds to project implementation and reporting. There is no full description of the project from the initial to the final stage, which indicates certain gaps in both theoretical and practical activities.

It is emphasised that the key to the successful creation and implementation of gender-sensitive projects is the institutionalisation of gender statistics at the level of the State Statistics Service of Ukraine. So far, gender statistics in Ukraine are scattered among a number of official and unofficial websites.

The article establishes the relationship between the stages of the budget process and gender responsibility at the theoretical level and develops a roadmap for gender budgeting. The proposed gender budgeting roadmap makes the budget and gender processes equivalent. Development of a gender budgeting roadmap as a single set of interrelated rules and procedures that allow financing gender-sensitive projects and achieving the planned results.

The significance of the proposed development lies in the equal combination of financial and gender components, lining them up in a chain of sequential steps that allow achieving the goal of financing a gender-sensitive project and controlling both gender and financial components.

The methodological approach to the gender budgeting technology has been improved, which allows to move from multidisciplinary fragmentation to a synergistic effect that will enhance the scientific and practical results of the gender budgeting process in Ukraine.

Ключові слова: гендерне бюджетування, сталий розвиток, бюджет, місцеві фінанси, запити громади.

Key words: gender budgeting, sustainable development, budget, local finance, community demands.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Україна чітко визначилася з євроінтеграційним вектором свого розвитку. Повномасштабна збройна агресія не тільки не зменшила, а навпаки, навіть посилила прагнення українського соціуму до інтеграції з країнами Європейського Союзу. За таких умов, запровадження кращих європейських практик фінансової діяльності, які ґрунтуються на широкому діалозі з громадськістю, що притаманно розвинутому громадянському суспільству є важливою проблемою сьогодення.

Перші практичні спроби запровадити гендерне бюджетування відносяться до 2019 року, коли було розроблено "Методичні рекомендації щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу у бюджетному процесі" [1], проте, пандемія COVID-19, а пізніше початок збройної агресії відтермінували цей процес.

Військовий стан, масова міграція населення, мобілізація чоловіків до лав ЗСУ актуалізують питання запровадження кращих європейських практик у фінансову діяльність об'єднаних територіальних громад України. Викладене вище обумовлює відповідний науково-практичний інтерес до розвитку гендерного бюджетування у контексті євроінтеграційного вектору України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Гендерне бюджетування популярна тема для дослідників нової генерації, які усвідомили цінності сталого розвитку та громадянського суспільства — істинно європейські цінності. Здійснюючи контент аналіз вітчизняних досліджень з тематики гендерного бюджетування слід зазначити наступне:

По-перше, значна кількість робіт студентів або у співавторстві зі студентами, а також молодих вчених, які ще не мають наукового ступеня. До таких досліджень слід віднести роботи О. Чирви [2], А. Ковальчук [3], А. Ніколюк [4], Л. Наливайко та д. Фоміної [5], О. Чудної [6], К. Єфіменко [7], Ю. Ненько [8] та інших.

Згадані вище дослідження є аргументом на користь того, що в Україні сформувалася певна суспільна страта, яка є носієм цінностей євроінтеграції, гендерної рівності та сталого розвитку.

По-друге, наукові розвідки зрілих вчених, зокрема: Г. Фесенко та Т. Фесенко [9;10], В. Горина [11], С. Гаращенко [12], Г. Ортиної та Н. Трусової [13], А. Карпич [14]. Роботи цих вчених є драйверами змін у свідомості не тільки молоді й усього суспільства.

По-третє, рекомендації та методичні поради фахівців-практиків, що оприлюднюють практичні поради для впровадження у фінан-

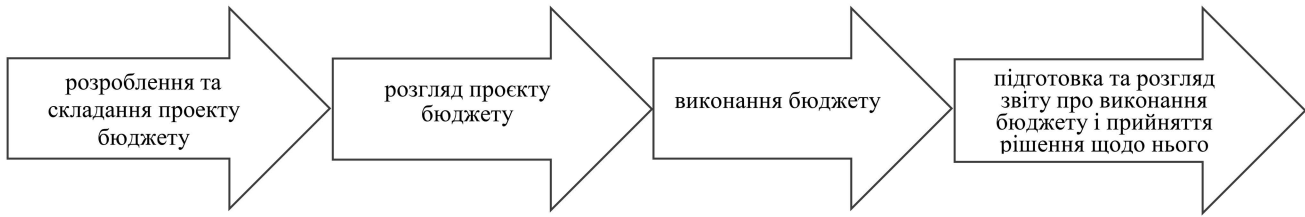

Рис. 1. Стадії бюджетного процесу

Джерело: узагальнено авторами.

сову практику принципів гендерного бюджетування. Це розробки Т. Іваніної [15], Т. Таукешеві та Г. Даудові [16].

Практичні поради фахівців роблять важливу справу — вони переводять гендерне бюджетування як ідею з категорії ймовірного у категорію можливого.

Проте, в усіх вітчизняних наукових напрацюваннях бракує одного — аналізу конкретних кейсів з українського досвіду: від гендерного аналізу, через відкритий діалог з громадою, обґрунтування гендерно-чутливих проєктів, оформлення бюджетних запитів, отримання коштів до реалізації проєктів та подання звітів про це. Повний опис проєкту від початкової до завершальної стадії відсутній, це вказує на певні прогалини як у теоретичній так і у практичній діяльності.

Закордонний досвід заповнює певні прогалини та задає гендерному бюджетуванню нові вектори розвитку, удосконалюючи існуючу методологію та розробляючи нову. Такою є стаття Джанет Стоцькі (Janet G. Stotsky), — голови департаменту фіскальних питань МВФ, яка подає методологію вимірювання гендерної нерівності за допомоги індексного методу, наводить успішні кейси з міжнародного досвіду [17].

Одна з останніх робіт Т. Полцера (Polzer, T), І. Нольте (Nolte, I) та Й. Зайвальд (Seiwald, J.), що вийшла друком у 2023 році узагальнює наукові напрацювання останніх років та робить висновок, що гендерне бюджетування все ще

залишається однією з "білих плям" сучасної науки. Дослідники вважають, що причина цього — мультидисциплінарність, яка створює занадто роздрібнений підхід [18].

Попередня робота згаданих вище авторів також присвячена узагальненню досвіду країн, що розвиваються та окресленню перспектив розвитку гендерного бюджетування них [19].

Цікавий реальний кейс гендерного бюджетування подано у статті ісландських дослідників Фіннборг Стейнюрсдоттір (Finnborg S. Steinhorsdottir), Торгердур Ейнарсдоттір (TorgerðurEinarsdottir), Тамар Хейстра (Tamar M. Heijstra), Гіра Марґрет Петурсдоттір (Gy a Margret Petursdottir) [20]. У статті подано реальний досвід гендерного бюджетування в Університеті Ісландії. Дослідниці встановили, що інструменти фінансового планування Університету Ісландії не є гендерно нейтральними, а фінансові процедури прозорими. Це чи не єдина наукова робота, що прискіпливо розглядає самі інструменти і процедури фінансування на предмет їх гендерної нейтральності.

Підсумовуючи оглядову частину нашої статті слід вказати на декілька загальних прогалин, що є спільними як для вітчизняної так і для закордонної наукової думки: 1. незначна кількість наукових статей, що містять результати впровадження практики гендерного бюджетування; 2. розпорошення напрямів дослідження; 3. слабка фінансова компонента досліджень.

Рис. 2. Стадії гендерного процесу

Джерело: узагальнено авторами.

**ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ
(ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)**

На теоретичному рівні встановити взаємозв'язок між етапами бюджетного процесу та гендерною відповідальністю, розробити дорожню карту (Road Map) гендерного бюджетування. Поставлена мета вимагає виконання низки взаємообумовлених завдань, що полягають у побудові двох ланцюгів фінансового та гендерного, що обумовлюють один одного та утворюють єдність гендерного бюджетування.

**ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ
ДОСЛІДЖЕННЯ**

Відповідно до визначеної мети необхідно сформувати ланцюг стадій бюджетного процесу, що подано на рисунку 1. Його авторська інтерпретація дає змогу застосовувати цю схему на мікро-, мезо- та макрорівнях.

Узагальнення загальновідомих стадій бюджетного процесу стає першим із багатьох кроків визначення гендерного процесу.

За Авторським баченням, більшість профінансованих гендерно-чутливих проєктів застосовують методологію гендерного аналізу некоректно, поверхнево, наманя. За таких умов, отриманий у такий спосіб результат буде відхилитися від запланованого або не буде досягнутий взагалі. Цим пояснюється відсутність наукових публікацій про успішні кейси гендерного бюджетування в Україні.

Тепер слід розробити стадії гендерного процесу, що створить методологічне підґрунтя для їх суміщення зі стадіями бюджетного процесу. За нашою думкою, запорукою успішного створення та реалізації гендерно-чутливих проєктів є інституціоналізація гендерної статистики на рівні Державної служби статистики України. Дотепер гендерна статистика України розпорошена між рядом офіційних та неофіційних сайтів. Зокрема, <https://idss.org.ua/index> Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної академії наук України, <https://decentralization.gov.ua/gender/genderni-profilii-oblastei> Децентралізація, доречі гендерні профілі регіонів, задекларовані але відсутні, <https://w2u.world/W2U> — Women to Ukraine, <https://smu.dsp.gov.ua/category/news/#> Східне міжрегіональне управління Державної служби України з питань праці, <https://gender.org.ua/> остання публікація на порталі датована 2012 роком.

Відсутність узагальненої статистики не дає можливості сформулювати єдину базу даних з гендерних питань, що дала б можливість звертатися до неї у будь-який час, ґрунтовно та ар-

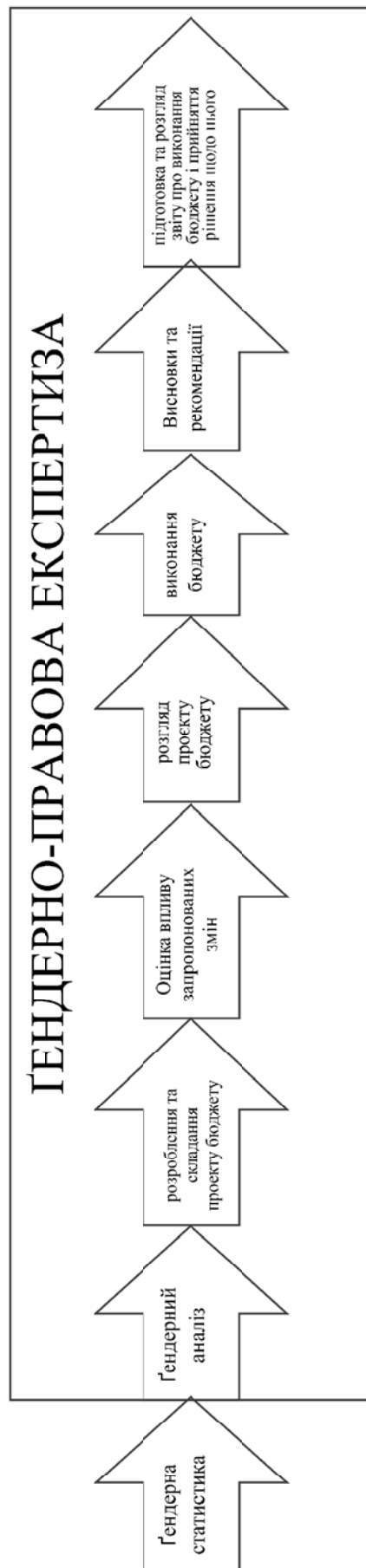

Рис. 3. Покрокова дорожня карта гендерного бюджетування

Джерело: узагальнено авторами.

гументовано досліджувати гендерні питання. На підставі розбудови служби гендерної статистики можна сформуванати гендерні профілі регіонів, міст, громад, підприємств та організацій. Наявність коректно побудованого гендерного профілю є обов'язковою умовою розробки гендерно-чутливих проєктів, оскільки гендерний профіль дає змогу перейти до наступного кроку гендерного процесу — гендерного аналізу, а гендерний профіль дає змогу встановити точки нерівності.

Процедура гендерного аналізу є невід'ємною частиною комплексу дій, що має назву гендерно — правової експертизи. Гендерно-правова експертиза включає у себе: гендерний аналіз, оцінку впливу запропонованих змін та висновки та рекомендації стосовно гендерно-чутливого проєкту.

Після теоретичного розгляду стадій гендерного процесу, маємо подати візуальні результати у такий спосіб (див. рисунок 2).

Після формулювання стадій бюджетного і гендерного процесів слід провести їх суміщення для того щоб створити покрокову дорожню карту гендерного бюджетування.

Для розуміння перетину стадій бюджетного і гендерного процесів на рисунку 3 вони позначені різними кольорами. Бюджетний процес — синім, а гендерний — червоним. Відповідно, бачимо, що гендерно-правова охоплює усі, окрім етапу організації статистичної роботи.

Запропонована дорожня карта гендерного бюджетування робить рівнозначними бюджетний та гендерний процеси. Розробка дорожньої карти гендерного бюджетування як єдиної сукупності взаємопов'язаних правил та процедур, що дають змогу здійснити фінансування гендерно-чутливих проєктів та досягнути заплановані результати.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

На підставі проведеного контент — аналізу українських та іноземних публікацій з тематики гендерного бюджетування було проведено класифікацію робіт українських науковців та встановлено, що тема гендерного бюджетування та встановлено, набуває популярності та наукового поширення серед молодих авторів, що є носіями цінностей євроінтеграції. Наукові розвідки зрілих вчених є драйверами змін у свідомості не тільки молоді й усього суспільства.

Встановлено, що в усіх вітчизняних наукових напрацюваннях бракує одного — аналізу

конкретних кейсів з українського досвіду: від гендерного аналізу, через відкритий діалог з громадою, обґрунтування гендерно-чутливих проєктів, оформлення бюджетних запитів, отримання коштів до реалізації проєктів та подання звітів про це. Повний опис проєкту від початкової до завершальної стадії відсутній, це вказує на певні прогалини як у теоретичній так і у практичній діяльності.

Наголошено на тому, що запорукою успішного створення та реалізації гендерно-чутливих проєктів є інституціоналізація гендерної статистики на рівні Державної служби статистики України. Дотепер гендерна статистика України розпорошена між рядом офіційних та неофіційних сайтів.

У результаті проведених у статті досліджень вирішено актуальне науково-практичне завдання, що полягало у розробці дорожньої карти фінансування гендерно-чутливих проєктів.

Значення запропонованої розробки полягає у рівноправному поєднанні фінансових та гендерних компонент, виструнчення їх у ланцюг послідовних кроків, що дозволяють досягти мети фінансування гендерно-чутливого проєкту та проконтролювати як гендерну так і фінансову компоненти.

Удосконалено методичний підхід до технології гендерного бюджетування, що дозволяє перейти від мультидисциплінарної розпорошеності до синергетичного ефекту, який підсилить науково-практичний результат процесу гендерного бюджетування в Україні.

У подальших наукових розвідках синергетичний вектор між фінансовою наукою та рештою наукових галузей, предметом дослідження яких є гендерне бюджетування має бути продовженням.

Література:

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі : Наказ Міністерства фінансів України від 02 лютого 2019 р. No 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19#Text>

2. Чирва О. Особливості гендерного бюджетування в Україні. Реалізація гендерної політики в умовах суспільних трансформацій: Науково-практична конференція 27 квітня 2023 р., Черкаси, Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова. 2023, С. 185—187.

3. Ковальчук А.М. Місцеві бюджети та гендерне бюджетування: теоретичні аспекти. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 2 (19) 2019. С. 332—337.

4. Ніколюк А.В. Гендерне бюджетування як демократична складова розвитку суспільства / / Ніколюк А.В. Гендерна політика очима української молоді : матеріали конференції, 30 листопада 2016 р., ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. — С. 310—316.

5. Nalivaiko, Larisa, Фомина, Дар'я. Застосування методики гендерно орієнтованого бюджетування в Україні: проблеми теорії та практики. In: Jurnalul juridic national: teorie si practica, 2019, nr. 2-2 (36), pp. 25—28. ISSN 2345-1130.

6. Чудна О. М. Огляд особливостей гендерно орієнтованого бюджетування в країнах G20. Наукові записки молодих учених, [S.l.], п. 10, лют. 2023. ISSN 2617-2666. Доступно за адресою: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1998>

7. Єфіменко К. Ф. Вплив та результативність гендерно-орієнтованого бюджетування. Економіка та держава. 2022. № 1. С. 140—144. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.1.140

8. Ненько Ю. В. Гендерне бюджетування в Україні: огляд наукових досліджень та політичних рішень. Наукові записки молодих учених, [S.l.], п. 10, січ. 2023. ISSN 2617-2666. Доступно за адресою: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1990>

9. Фесенко Т. Г., Фесенко Г. Г. Гендерне бюджетування в освіті: аналіз українських ініціатив на регіональному рівні. Рівність, лідерство, спілкування в європейських прагненнях української молоді: гендерний дискурс : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 5—7 жовтня 2016, Тернопіль / за заг. ред. проф. В. П. Кравця; Терн. нац. пед. ун-т. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. С. 186—188. URL:<http://eprints.kname.edu.ua/45018/>

10. Фесенко Т. Г. Контент-аналіз управління проектами гендерного бюджетування / Т. Г. Фесенко, Г. Г. Фесенко. Управління розвитком складних систем : зб. наук. праць. Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури ; гол. ред. Лізунов П. П. — Київ : КНУБА, 2017. — № 30. — С. 84—91.

11. Горин В. Гендерне бюджетування як інструмент інклюзивного розвитку. Четверті Всеукраїнські наукові читання пам'яті С. І. Юрія: збірник наук. праць. За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. (м. Тернопіль, 27 листопада 2018 р.). Тернопіль: Вектор, 2018. С. 13—18.

12. Гаращенко С. В. Гендерна рівність як чинник демократичних перетворень в Україні. Наукові Записки НаУКМА. — Т. 82. — К. : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2008. — С. 58—61.

13. Ортіна Г. В., Трусова Н. В. Управління безпекою особистості як парадигма сталого розвитку гендерно-орієнтованого бюджетування. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки). Запоріжжя : Друкарня ТДАТУ, 2023. № 2(48). С. 31—37.

14. Карпич А. (2021). Теоретичні підходи до визначення категорії "гендерно орієнтоване бюджетування" в українській науковій думці. Економіка та суспільство, (24). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-41>

15. Іваніна Т. Ю. Гендерне бюджетування як інструмент гендерної політики. Держ. і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. праць. — К., 2013. — Вип. 62. — С. 504-509.

16. Даудова Г.В., Тукешева Т.Д. Упровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні. Теорія та практика державного управління. 2017. № 2(57). URL:<http://www.kbua-ra.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-2/doc/2/04.pdf>

17. Stotsky, Janet G., Gender Budgeting (October 2006). IMF Working Paper No. 06/232, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=941294>

18. Polzer, T., Nolte, I. M., & Seiwald, J. (2023). Gender budgeting in public financial management: a literature review and research agenda. International Review of Administrative Sciences, 89 (2), 450—466. <https://doi.org/10.1177/002085-23211031796>

19. Nolte, I.M., Polzer, T. and Seiwald, J. (2021), "Gender budgeting in emerging economies—a systematic literature review and research agenda", Journal of Accounting in Emerging Economies, Vol. 11 No. 5, pp. 799—820. <https://doi.org/10.1108/JAEE-03-2020-0047>

20. Steinhorsdottir F.S., Einarsdottir T., Heijstra T.M., et al. (2016) Money talks: Gender budgeting in the University of Iceland. Icelandic Review of Politics and Administration 12(1): 171-194. <https://doi.org/10.13177/irpa.a.2016.12.1.9>

References:

1. Ministry of Finance of Ukraine (2019), Order "On the approval of Methodological recommendations for the implementation and application of a gender-oriented approach in the budget process", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19#Text> (Accessed 05 Jan 2024).

2. Chyrva, O. (2023), "Peculiarities of gender budgeting in Ukraine", Realizatsiia gendernoi

polityky v umovakh suspil'nykh transformatsij: Naukovo-praktychna konferentsiia [Implementation of gender policy in the conditions of social transformations: Scientific and practical conference], Skhidnoievropejs'kyj universytet imeni Raufa Abliazova, Cherkasy, Ukraine, pp. 185—187.

3. Koval'chuk, A.M. (2019), "Local budgets and gender budgeting: theoretical aspects", Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia, vol. 2 (19), pp. 332—337.

4. Nikoliuk, A.V. (2016), "Gender budgeting as a democratic component of the development of society", Genderna polityka ochyma ukrains'koi molodi : materialy konferentsii [Gender policy through the eyes of Ukrainian youth: conference materials], KhNUMH im. O.M. Beketova, Kharkiv, Ukraine, pp. 310—316.

5. Nalivaiko, L. and Fomina, D. (2019), "Application of gender-based budgeting in Ukraine: problems of theory and practice", Jurnalul juridic national: teorie si practica, vol. 2—2 (36), pp. 25—28.

6. Chudna, O.M. (2023), "An overview of the features of gender budgeting in the G20 countries", Naukovi zapysky molodykh uchenykh, vol. 10, available at: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1998> (Accessed 05 Jan 2024).

7. Yefimenko, K. (2022), "The outcome and impact associated with gender budgeting", Ekonomika ta derzhava, vol. 1, pp. 140—144. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.1.140

8. Nen'ko, Y.V. (2023), "Gender budgeting in ukraine: an overview of scientific research and political decisions", Naukovi zapysky molodykh uchenykh, vol. 10, available at: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1990> (Accessed 05 Jan 2024).

9. Fesenko, T.H. and Fesenko, H.H. (2016), "Gender budgeting in education: analysis of Ukrainian initiatives at the regional level", Rivnist', liderstvo, spilkuвання v ievropejs'kykh prahneniakh ukrains'koi molodi: gendernyj dyskurs : materialy vseukr. nauk.-prakt. konf. [Equality, leadership, communication in the European aspirations of Ukrainian youth: gender discourse: materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference], TNPU im. V. Hnatiuka, Ternopil', Ukraine, pp. 186-188, available at: <http://eprints.kname.edu.ua/45018/> (Accessed 05 Jan 2024).

10. Fesenko, T.H. and Fesenko, H.H. (2017), "Content management analysis of gender budgeting projects. Management of Development of Complex Systems", Upravlinnia rozvytkom sklad-

nykh system : zb. nauk. prats'. KNUBA, vol. 30, pp. 84—91.

11. Horyn, V. (2018), "Gender budgeting as a tool of inclusive development", Chetverti Vseukrains'ki naukovi chytannia pam'iaty S.I. Yuriiia [The fourth All-Ukrainian scientific readings in memory of S.I. Yuriy], Vektor, Ternopil', Ukraine, pp. 13—18.

12. Haraschenko, S.V. (2008), "Gender equality as a factor of democratic transformations in Ukraine", Naukovi Zapysky NaUKMA, vol. 82, pp. 58—61.

13. Ortina, H.V. and Trusova, N.V. (2023), "Management of personal security as a paradigm of sustainable development of the gender-oriented budgeting", Zbirnyk naukovykh prats' Tavrijs'koho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu imeni Dmytra Motornoho (ekonomichni nauky), vol. 2 (48), pp. 31—37.

14. Karpych, A. (2021), "Theoretical approaches to the definition of the "gender oriented budgeting" in ukrainian economic thought", Ekonomika ta suspil'stvo, vol. (24). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-41>

15. Ivanina, T.Yu. (2013), "Gender budgeting as a tool of gender policy", Derzh. i pravo. Yuryd. i polit., vol. 62, pp. 504—509.

16. Daudova, H.V. and Tukesheva, T.D. (2017), "Introduction of gender oriented budgeting in Ukraine", Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, vol. 2(57), available at: <http://www.kbua-pa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-2/doc/2/04.pdf> (Accessed 05 Jan 2024).

17. Stotsky, J.G. (2006), "Gender Budgeting", IMF Working Paper, vol. 06/232, available at: <https://ssrn.com/abstract=941294> (Accessed 05 Jan 2024).

18. Polzer, T. Nolte, I.M. and Seiwald, J. (2023), "Gender budgeting in public financial management: a literature review and research agenda", International Review of Administrative Sciences, vol. 89 (2), pp. 450—466. <https://doi.org/10.1177/00208523211031796>

19. Nolte, I.M. Polzer, T. and Seiwald, J. (2021), "Gender budgeting in emerging economies-a systematic literature review and research agenda", Journal of Accounting in Emerging Economies, vol. 11, no. 5, pp. 799—820. <https://doi.org/10.1108/JAEE-03-2020-0047>

20. Steinhorsdottir, F.S. Einarsdottir, T. and Heijstra, T.M. (2016), "Money talks: Gender budgeting in the University of Iceland", Icelandic Review of Politics and Administration, vol. 12 (1), pp. 171—194. <https://doi.org/10.13177/irpa.a.2016.12.1.9>

Стаття надійшла до редакції 08.01.2024 р.